

Undervisningsmateriale til LØNLIG IBLANDT OS DE GÅR

OM HJEMLØSHED, JUL OG SPROG
for 4.-7.klassetrin

INDHOLD

Brev til lærere	side 3
Fakta om hjemløshed og hjemløse kvinder	side 4
Fakta om jul og juletraditioner	side 7
Spørg en hjemløs Per svarer på spørgsmål fra en 7.klasse på Vesterbro	side 8
At arbejde med de hjemløse Heiner fortæller om sit arbejde i Kirkens Korshær og med hjemløse	side 10
At holde Jul på en varmestue, frivilligt Ole fortæller om menneskesyn	side 12
Projekt Udenfor holder jul Beretning om juleaften i H.C. Ørstedes Parken	side 13
Opgaver	
Spørgsmål til forestillingen	side 14
Skriv en teateranmeldelse	side 15
Billedanalyse af plakaten	side 16
Ord-detektiv: Gæt en sang!	side 17
Ord-patchwork: Klip dit eget manuskript!	side 19
Konkurrence: Oversæt dansk til dansk. Lær nye gamle ord.	side 22
Tekstanalyse: "Det' jul, det* cool" (MC Einar)	side 24
Skriv din egen julesang	side 27

Brev til lærere

Kære lærer

Undervisningsmaterialet til forestillingen er udarbejdet til 4.-7. klasse.

Det indeholder både opgaver til dansk, samfundsfag og musik.

Nogle af opgaverne vil være oplagte at lave før I ser forestillingen og andre opgaver kan bruges efterfølgende som opsamling på oplevelsen.

Vælg derfor selv ud, hvad der egner sig bedst til din klasse, ligesom du selvfølgelig bare supplerer materialet, som du har lyst til.

Hvis ikke du og din klasse har set forestillingen, men alligevel har lyst til at bruge materialet, skal I bare betragte det som en FANTASTisk julegave til fri download.

Materialet er lavet i samarbejde med Kirkens Korshær og Projekt Udenfor.

God fornøjelse.

Mvh Teater Fantast

www.teaterfantast.dk

tekst og foto uden kildeangivelse er teatrets eget materiale
teatrets pressefotos er taget af David Bjergsø

Fakta om hjemløshed

Hvornår er man en hjemløs?

Hvad er en hjemløs? En person, der ikke har tag over hovedet og går rundt udenfor?

En person, der ikke ejer eller lejer sit eget hus, lejlighed eller værelse?

Man kan være hjemløs på forskellige måder.

Da Teater Fantast besluttede sig for at lave forestillingen "Lønlige blandt os de går" begyndte vi med at researche på emnet hjemløshed. Blandt andet med stor hjælp fra Kirkens Korshær. Til dette skolemateriale har teatret især støttet sig fagligt til projekt UDENFOR.

Ifølge projekt UDENFOR er der ofte uenighed om, hvad det vil sige at være hjemløs. Mens nogle synes, at det kun er mennesker, der sover på gaden, i kældre, på trappeopgange og lignende steder, der ikke er beregnet til overnatning, der er hjemløse, mener projekt UDENFOR, at der også er andre hjemløse end disse.

Projekt UDENFOR mener, at alle, der ikke har en bolig, de kan være sikre på, som de enten ejer eller har en kontrakt på, må betragtes som hjemløse. Det betyder, at hvis man bor på særlige botilbud som herberger og forsorgsinstitutioner, sidder i fængsel eller er på hospital, uden at have en bolig at komme ud til, er man hjemløs. På samme måde er mange voksne, der flytter rundt mellem venner, bekendte og familie, også hjemløse.

Hvorfor bliver man hjemløs?

Der kan være mange grunde til, at man bliver hjemløs. Som regel har hjemløse langt flere problemer end bare det at mangle en bolig. Misbrugsproblemer, psykiske lidelser, ensomhed og fattigdom er typiske problemer. Stadig flere mennesker sættes ud af deres bolig i dag, og hver fjerde er stadig hjemløs et år efter.

I 2002 var der 1823 sager, hvor folk blev sat ud af deres bolig. Det tal er steget kraftigt siden da. I 2008 var tallet steget til 3762 udsættelser, og tallet stiger stadigt. 30% af dem, der bliver smidt ud er på kontanthjælp og skylder mange penge væk. 38 % har netop mistet deres job. Og hver fjerde er altså stadig hjemløs et år efter.

kilde:

<http://hjemlos.dk/fakta-og-viden/fakta-om-hjemloese/>

Hvem er de hjemløse?

- 70 pct. af de hjemløse har et misbrug af narkotika, hash, alkohol eller medicin
- 37 pct. af de hjemløse skønnes at have en psykisk sygdom
- Cirka en fjerdedel af alle hjemløse er under 30 år
- Cirka en femtedel af de hjemløse har anden etnisk baggrund end dansk
- 10 pct. af de hjemløse overnatter på gaden
- Halvdelen af de hjemløse befinder sig i København og hovedstadsområdet
- 4 ud af 5 hjemløse er mænd
- Halvdelen har været hjemløse i over 1 år

(Kilde: Hjemløshed i Danmark, SFI, 2009)

Kvinder og hjemløshed

I Teater Fantast's forestilling er de hjemløse hovedpersoner kvinder

Her kan du læse uddrag af en artikel fra Kristelig Dagblad d.10.Juli 2010

Hver femte hjemløse er en kvinde

Der er brug for særlige tilbud til den voksende andel af hjemløse kvinder. Isolation kan marginalisere kvinderne yderligere, mener ekspert

Kvinder, der lever på gaden, kan have brug for alternativer til herberger, hvor størstedelen af beboerne er mænd. Sådan lyder meldingen fra Servicestyrelsens Hjemløseteam.

Ifølge SFI's hjemløsetælling fra 2009 er der i alt 4953 hjemløse i Danmark. 22 procent af dem er kvinder.

De hjemløse er ikke tidligere blevet talt, men man vurderer, at andelen af kvinder er vokset støt de seneste 30 år fra omkring 5-6 procent i 1980'erne til de nuværende 22 procent. Det afspejler sig også på landets herberger.

(...)

"Der er ikke tvivl om, at der er kommet flere kvinder til, og at de adskiller sig fra tidligere kvindelige hjemløse. Før var der ofte tale om ældre kvinder, mens vi i dag ser mange yngre kvinder og kvinder med misbrug," siger psykiater og leder af Projekt Udenfor Preben Brandt.

(...)

Det er de hårdest ramte kvinder, der ender i egentlig hjemløshed.

Langt de fleste socialt udsatte kvinder har et større netværk og er bedre til at opsøge og modtage hjælp og ender derfor sjældnere på gaden end mænd.

Blandt de kvinder, der ender på gaden, er der imidlertid en voldsom overdødelighed.

En undersøgelse fra SFI viser, at kvinder, der på et tidspunkt har boet på herberg, har 25 procent større risiko for at dø end andre kvinder. En af årsagerne er ifølge undersøgelsen, at mange hjemløse kvinder må arbejde som prostituerede for at overleve.

kilde:

<http://www.kristeligt-dagblad.dk/artikel/373226:Danmark--Hver-femte-hjemloese-er-en-kvinde?all=1>

Fakta om jul og juletraditioner

Julen er og har altid i Danmark været en højtid, der var stærkt knyttet til familien og til hjemmet. Julenat eller julemorgen mødtes man i kirken med sine naboer, venner og bekendte for at lytte til præstens prædiken over evangeliernes beretning om Jesu fødsel, men aftenen før gik man ingen steder. Rundt om i hjemmene højtideligholdt de enkelte familier med hele deres husstand aftenen før den store fødselsdag. Denne aften var en vågeaften. Hver familie har haft sine egne traditioner på denne jule-vågeaften. Hvad hver familie nemlig foretog sig juleaften blev til en fast tradition i den pågældende familie, og selvom der naturligvis er ligheder, så er det dog sådan, at man kan sige, at hver familie altid har haft sin egen private og traditionsrige måde at fejre juleaften og jul på.

Julen er mere end nogen anden af årets fester den fest, der er forbundet med de fleste traditioner. For mange er en rigtig dansk jul en gammeldags jul, hvor juletræet med dets pynt, alle julesangene og ikke mindst maden helst skal være, som da de voksne selv var børn.

Du kender selv mange af traditionerne.

Tænk bare på:

Adventskransen

Kalenderlyset

Julefrokosten

Julekalenderen

Julekort med julemærker

Lucia-optog

Juleklip og julebagning

Juletræet

Juletræet pyntes

Lillejuleaften

Juleaftensdag og juleaften

Dansen om juletræet

Alle traditioner, der kan være svært at tage del i, hvis man lever et liv som hjemløs.

Kilder:

<http://www.visitdenmark.com/danmark/da-dk/menu/turist/inspiration/jul-i-danmark/danske-juletraditioner.html>

<http://www.julidannevang.dk/julehistorie/familie.shtml>

Spørgsmål fra en 7.klasse til Per, 51 år og hjemløs

hvorfor blev du hjemløs?

"Da jeg var ung, var jeg i lære som flymekaniker, men så en lørdag i februar 1979, fik jeg ondt i den ene nyre. Jeg blir indlagt, mister lærepladsen og kommer på kontanthjælp. Senere blev jeg ansat på Tuborg, som sæsonarbejder -men skulle stadig tit på hospitalet med den dårlige nyre. Blir fyret da Tuborg blir nedlagt. Tilbage på kontanthjælp -det holder 1 år -så ryger jeg ud af lejligheden..."

Per siger, det er meget individuelt, men for ham var det den dårlige økonomi, der ikke så ud til at kunne bedres, da han var syg og på overførselsindkomst.

"der blir for mange afsavn, man føler sig magtesløs -så pludselig gad jeg simpelthen ikke, at betale husleje mere og kom mere og mere bagud. Økonomien er ofte faktoren, der driver folk ud i hjemløshed."

Per har boet på forsorgshjem af flere omgange, men bor i sin egen lejlighed nu, på 3.år.

fotograf Martin Stampe 2010

vælger man selv at blive hjemløs?

Per synes ikke, han selv valgte det!
Han mener ikke at nogen nogensinde ville vælge det!

"Medmindre man er vagabond eller "landevejsridder" -det er ikke det samme som hjemløs."

At økonomien går skævt, og at man ikke kan betale husleje, mener Per kan ramme alle. Hvis man ikke har en familie, der kan passe på en -og man pludselig blir fyret, syg, begynder at drikke eller får psykiske problemer....

er det flovt at være hjemløs

"Ikke for de psykisk syge -de har travlt med deres vrangforestillinger... De, hvor tingene er gået skævt er selvfølgelig kede af, eller ikke stolte af situationen -selvom de selv kan have valgt det. Hvis man vælger at lægge sig på Strøget er man dog ude over en generthed ved at stikke ud. Generelt vil man gerne "tilbage til normen" og at "passe ind i flokken" -have værdighed. Så der er psykisk stress forbundet med at være beskidt, grim osv. Situationen kan være så håbløs at ens trang til at være "normal" ligger så langt bagud -men den er der."

Per var ikke synlig i gadebilledet som hjemløs, så han har ikke selv oplevet at blive kigget på.

hvorfor er der nogen, der ligger på Strøget?

"Én af dem, der ligger der, er psykisk syg og VIL bare være der. Og ellers kan de lægge sig der, fordi de føler sig trygge -tænker de ikke blir overfaldet mellem mange mennesker."

hvor sov du?

"I 9 måneder boede jeg i min bil. Holdt tæt på en tog-station, gik på toilet på stationen, arbejdede som truckfører tæt på"

Per kan ikke tåle at sove "direkte" på gaden pga nyren. Som regel er der natterberger og lign. man kan sove på. Hvis man ikke har problemer med alkohol og stoffer har man krav på akut hjælp til et sted at sove, fortæller han.

har du hund?

Per har ikke hund -han er allergisk. Men der er mange hjemløse, der har hund. Man har en hund, fordi den ikke svigter -det er menneskets bedste og trofaste ven. Den kan beskytte en, når man sover ude -men hunde er ikke velkomne på forsorgshjem -på nær Hillerødgade på Nørrebro.

har du en familie?

"Jeg har en gammel mor og to brødre, der begge har familie. Har et fint forhold til mine brødre - skylder penge til en af dem - de har hjulpet mig. Jeg har ikke følt mig udstødt -men det er der sikkert en del, der har. Jeg har en onkel, der aldrig hilser -selvom han ser mig."

Per har ikke selv stiftet familie, fortæller han. Men mange af de hjemløse har børn, og kvinderne har som regel fået dem fjernet.

hvordan får man mad som hjemløs?

Der er ikke nogen, der sulter. Der er varmetuer osv, fortæller Per.

"Som regel har dem, der tigger behov for penge, men man skal ikke være bange for at nogen sulter."

hvordan kan man hjælpe?

Aflevere brugt, rent og varmt tøj til indsamlinger
Give en 5'er hist og pist, hvis nogen tigger
Give penge til de forskellige hjælpeorganisationer
Købe Husforbi
Smile

**Loven siger, at man ikke må efterlade en hjælpeløs person.
Hvordan kan man gå forbi en hjælpeløs, der sover på jorden?**

"Der er faktisk ret varmt i en sovepose" -smiler Per.

At arbejde med de hjemløse

Heiner, der er præst og arbejder for Kirkens Korshær, fortæller her om sit arbejde med de hjemløse:

Beskriv hvad det er for et job, du har

Jeg er landssekretær og kampagneleder for Kirkens korshær. Som landssekretær består mit arbejde i at servicere og sparre med en del af vore frivillige. Jeg skal opmuntre dem i deres aktiviteter. De arrangerer fx foredrag og basarer. Som kampagneleder består mit arbejde i at lave forskellige former for oplysningsarbejde: Annoncer, informationsmateriale, konferencer. Så arbejder jeg også med erhvervssamarbejde og fondssøgning.

Hvorfor er du ikke bare almindelig præst i en kirke?

Det at være almindelig præst er et godt og vigtigt arbejde, som jeg har prøvet. Men når nu noget af det, der interesserer mig ved kristendom/folkekirken, er, hvordan kristendom og samfund/politik spiller sammen, så er arbejdet i Kirkens Korshær perfekt. Her bliver det kristne budskab om, at hvert enkelt menneske tæller til konkret handling hver dag. Det er spændende. Mit arbejde går så ud på at skaffe frivillige og penge til dette arbejde. Det giver meget mening for mig.

Hvad får du ud af at arbejde med og hjælpe hjemløse?

Udover faglige udfordringer, i forhold til fx kommunikation og fundraising, så giver arbejdet mig en daglig indsigt i det samfund, vi lever i, og som er fantastisk, men som også har nogle negative sider på det sociale område.

Har du nogensinde været bange for en hjemløs?

Det er vigtigt, at man ikke er bange for de hjemløse, for så kan man ikke være ordentlig til stede i vores arbejde. Men på den anden side skal man være klar over, at de mennesker, vi arbejder for og med, i flere tilfælde har det dårligt og lever i pressede situationer og derfor godt kan være udfarende. Det vigtigste er, at man virkelig er til stede og opmærksom og lytter til sig selv. Er man utryk i en situation, så skal man komme ud af den. Det er noget, man skal lære.

Når det er sagt, så er det altså begrænset hvor mange overfald, vi i Kirken Korshær er udsat for. Jeg tror fuldt og fast på, at de hjemløse kan mærke, at vi kan lide at være sammen med dem, og derfor er der langt, langt flere gode end farlige situationer.

Hvad er en typisk hjemløs?

Er alle hjemløse psykisk syge, alkoholikere eller narkomaner?

Der er ingen typisk hjemløs. Alle hjemløse er unikke, selvstændige og individuelle mennesker, ligesom alle os andre grå mennesker. Det er den vigtigste pointe i vores arbejde. Men disse almindelige mennesker, vi har med at gøre har ofte en række problemer, der relaterer sig til misbrug, kriminalitet, psykisk sygdom og en uafklaret boligsituation. Og så er der altid flere problemer på en gang, og så er problemerne altid så massive, at de hjemløse ikke har overskuddet til at gøre noget ved det.

Hvad er din erfaring omkring hjemløses holdning til jul?

Jeg har ikke selv fejret juleaften med vores brugere, men har hørt meget om det. Det er naturligvis ekstra hårdt at være hjemløs og overset i julen, der jo ellers bliver markedsført med begreber som fællesskab, kærlighed og overskud. Det gør så naturligvis ekstra ondt at være holdt udenfor.

Beskriv Kirkens Korshærs arrangementer for de hjemløse til Jul.

Hvad er det mest populære?

Vi holder juleaftener flere steder, både d. 24. og 25. Der er julemad, gaver, juletræ, sange og nogle steder gudstjeneste. Det plejer at være en 100 procent succes for både brugerne og de ansatte/frivillige.

At holde Jul på en varmestue, frivilligt

Ole har arbejdet med hjemløse og udsatte mennesker på samfundets bund i 25 år. Vi mødte ham i Maria Kirke på Istedgade. En kirke, som kun er åben for netop disse personer. Vi bliver guidet hurtigt ind ad døren og op ad en trappe. Hurtigt, fordi de mennesker, der søger tilflugt i kirken, skal kunne have et rum der, hvor der ikke er nogen "normale" folk, der kigger -og måske kigger skævt til dem. Her fortæller Ole om det menneskesyn, han synes, det er vigtigt at møde disse mennesker med.

Menneskesynet

Meget af det, der bærer vores arbejde i Kirkens Korshær og Maria-tjenesten, er den gensidige tillid. At man tror på mennesket, på trods af alle menneskers besværligheder og sorte og mørke sider. Det er noget med at fremhæve det konstruktive og bygge videre på det.

*Når vi samarbejder med andre instanser, feks Københavns kommune, kan de have en anden indfaldsvinkel, der lidt siger: **de her mennesker, de skal forandre sig, før de er gode nok. De får hele tiden at vide; at du er ikke god nok, som du er, for du er narkoman og lever på gaden og det er ikke godt nok. Næh, du skal finde en lejlighed og så skal du forandre dig, du skal have et arbejde, og du skal gøre sådan og sådan og så kan vi begynde at tale om, at du er et rigtigt menneske!** Og det, de får at vide, er grundlæggende at du er ikke et godt nok menneske som det du er. Og der kommer vi jo så ind i kernen af det menneskesyn, vi forsøger at praktisere; at vi er gode nok, som dem vi er. Og ikke mindst, hvis folk behandler os godt, så får de også noget godt igen. Og det gælder også for de mennesker, vi har med at gøre her hos os. Hvis vi behandler dem godt, så får vi stort set altid noget godt igen. Det er min erfaring efter 25 år herinde*

Juleaften på varmestue

Og i forhold til at komme herind juleaften, så er det egentlig en lille indsats, for jeg kan bare holde juleaften med min familie en anden aften. Men de mennesker, vi fejrer julen med herinde - narkomanerne og de hjemløse- de synes, det er stort. De ved godt, jeg kunne være derhjemme med min familie. Så de synes det er stort og er meget taknemmelige. Så på den måde får jeg utroligt rigtigt meget igen, som jeg også kan bruge.

Julemiddag i H. C. Ørstedsparken

-beretning fra en frivillig i projekt UDENFOR

Lørdag den 15. december 2007 oprandt dagen endelig, hvor vi skulle holde julemiddag i Ørstedsparken med de

hjemløse: En håndfuld frivillige mødtes i projekt UDENFOR

kl. 10 for at hjælpe Brian med maden samt for at pakke julegaver ind til de hjemløse.

Kl. 13 kørte vi i samlet flok ned til bålpladsen i H. C. Ørstedsparken, hvor der allerede havde samlet sig en hel del hjemløse. Menuen stod på gløgg, flæskesteg med og uden svær, andesteg, brune og hvide kartofler, rødkål, brun sovs samt ris á la mande med kirsebærsovs og selvfølgelig mandelgave. Der blev skænket gløgg op, mens andre pakkede maden ud og imens gik de hjemløse rundt mellem hinanden og de frivillige og hilste på. Der blev pjattet, grinet, krammet og drukket en enkelt skarp genstand eller to.

Mens der blev spist og delt mere mad ud, lød der pludselig sang udefra og rundt hjørnet og ind på pladsen dukkede et lucia-optog op. Der blev helt stille på pladsen - og det er svært med så mange hjemløse samlet på et sted - imens optoget gik en runde og sang lucia- sangen. De stoppede og stillede sig ved siden af hinanden og sang nogle flere julesange og minsandten om ikke to af korpigerne var tidligere frivillige.

Under sangen kiggede jeg rundt på de hjemløse, og flere af dem havde tårer i øjnene over denne smukke gestus og der sænkede sig en dejlig fredfyldt ro på pladsen, som holdt resten af arrangementet.

Da koret var færdigt var det blevet tid til ris á la mande, og der blev virkelig kæmpet, for alle ville have mandelgaven. To skåfulde senere og ingen havde fundet mandlen, så mandelgaven, som heldigvis var chokolade i stykker, blev budt rundt til alle.

Arrangementet blev sluttet af med uddeling af julegaver, og dette er det største øjeblik på hele denne dag, for gud, hvor bliver de hjemløse glade for, at nogen har gidet pakke en ting ind i julepapir til dem, og så er det næsten uanset indholdet, som godt nok altid vækker jubel hos dem.

Dagen sluttede med, at de hjemløse hjalp med at bære resterne ud i bilerne, og vi fik alle ønsket hinanden en god jul og et glædeligt nytår. På vej retur til projekt UDENFOR sad jeg med det største smil på læberne, for denne julemiddag havde været noget helt særligt. De var der alle sammen, de gamle kendte hjemløse, de højtråbende hjemløse, de stille hjemløse, de nyere hjemløse, og de var alle sammen med til at skabe den dejligste stemning sammen med en mindre hær af dedikerede frivillige, og denne dag gik op i en højere enhed, og man fik næsten troen på, at mirakler virkelig kan ske.

Kilde: projekt UDENFOR, årsrapport, 2007

Spørgsmål til forestillingen

1. Hvad handlede forestillingen om?
2. Kunne de 2 hjemløse godt lide julen?
3. Hvad var de hjemløse i forestillingen uvenner over?
4. Har du en idé om hvordan de 2 hjemløses jul var hjemme hos dem, da de var børn?
5. Endte forestillingen lykkeligt?
6. Hvornår var de søde ved hinanden?
7. Tror du, at de hjemløse kan være sådan i virkeligheden?
8. Hvad vil du gætte på, at de hjemløse fra forestillingen vil gøre næste dag?
9. Hvis I holder jul derhjemme;
hvad var der så af forskelle og ligheder ved jeres jul og den I oplevede i stykket?

Skriv en teateranmeldelse

En teateranmeldelse er en **kritisk vurdering** af en teaterforestilling.

En teateranmeldelse er en tekst, der indeholder en beskrivelse af forestillingen, men også en bedømmelse af den. Det er vigtigt at have en holdning i denne opgave.

Tips:

Skriv en kort genfortælling af forestillingens handling.

Skriv f.eks. om forestillingens hovedpersoner, de to hjemløse.

Kom evt ind på:

Hvordan spillede skuespillerne rollerne?

Hvordan virkede det, at de snakkede i julesangs-citater?

Kunne du kende nogle af sangene? Var det sjovt, overraskende, sort-snak eller lidt af det hele?

Beskriv hørespillene, familierne i vinduerne.

Hvad var forestillingens temaer?

Kom evt. også ind på scenografien, lyset, kostumer.

Hvem ville have glæde af at se denne forestilling?

Husk:

Hvad fik du ud af forestillingen?

Hvad var helhedsindtrykket af din oplevelse?

hvis du har lyst, så send din anmeldelse til os på ditte@teaterfantast.dk

Lav en billedanalyse af plakaten

Forestillingens scenograf Luise Midtgaard har skabt denne plakat til forestillingen.

Beskriv hvad du kan se på plakaten. Beskriv farverne.

Hvad forestiller motivet/billedet på den? Er der en handling i billedet?

Hvilken stemning udtrykker billedet på plakaten? Hvad føler du, når du ser billedet?

Minder det dig om noget, du har set før?

Synes du billedet passer til forestillingen?

Hvad tror du, billedet betyder?

Hvad tror du, scenografen vil fortælle med billedet på plakaten?

Gæt en sang -eller 2

Manuskriptet til "Lønlige iblandt os de går"
er skabt af citater fra julesange og salmer.
Nedenunder er et udpluk af det.

Kan I genkende nogle af citaterne i replikkerne?

Skriv ned hvilke sange, de er fra.

SCENE 5

Anna forbinder Berthas hoved

Anna: Se, børnlil, nu går det godt

Bertha: Børn og barnlige sjæle.

Anna: Vi var også børn engang

Bertha: Seksten søde børn vi var!! I én kælder, sort som kul – levede lidt småt, Og blev aldrig vasket.

Anna: Fattig kom du til jorden ned!! Slægt skal følge slægters gang...

Bertha: Vi glædede os til juleaften, så blev træet tændt og vi skulle ha fine julegaver, iihh, hvor var vi spændt! Jeg synes at julemanden er for klam

Anna: Gemmer på en julehemmelighed?

Bertha: Man sir` at julemanden ikke findes! Jeg selv var lagt i seng, Hører tit mystiske skridt. Det er vidst ham. Gik han forbi? Det var en skam, nu håber vi det må være ham, der banker derude. O gangen dog ej vor dør forbi. Døren stod på klem, og ud af dynerne jeg sprang. Så, så jeg "julemanden" kysse mor,

Anna: Hun blev ikke vred?

Bertha: Nej ikke spor. Brugte al sin kunst og flid, i den mørke gang...
En fattig "jomfru", med fornøjet glimt i øjet... Hun leved som champagne-pige!!

Anna: Ej før ej siden hørtes sligt!! Blandt syndige mennesker groede!!

Bertha: Længe stod de sammen, de to, mor trak ned i "julemandens" "vams". Og der bli'r købt og solgt, i det dunkle:

"Kontant eller på konto, hr.? "vil så gerne ha lidt jule godter". "Et himmelsk liv" "du har mig købt"

Anna: Hvor du ryster på din hånd!

Bertha: Jeg synes at julemanden er for klam: "vil så gerne ha lidt jule godter"

- jeg aldrig glemmer disse ord...

Min illusion er bristet brat - netop en julenat; Trist at man, når man får forstand, mister sin tro på en julemand.

Anna: Knuste hjerter føler bedst.

Bertha: Du kære gamle julemand, var kun et eventyr! Det var midt i julenat! Familiernes fest!!

Anna: Hjerterne vakle, når højt de banke, lyset dog sejrer den mørke tanke.

Bertha: Julen er nu ikke den samme!

Anna: Det barn, som sig glæder fromt og kønt, skal aldrig den glæde miste.

Bertha: Gør det svært at praktisere julehumøret!!

Anna: Den er klar!!

Bertha: Glædesgys, tændes som lys, hos de små som kan forstå, julens mystik uden kritik. Gid jeg endnu følte den fryd.

Anna: Bare du af hjertet tror, da er ingen bøn for stor...

Bertha: Sagn fra gamle dage!

Klip dit eget manuskript!

Klip citater - sætninger og ord - ud fra de udvalgte sange og salmer.
Du må gerne selv finde andre sangtekster.

Sæt sætningerne og ordene sammen, så de får en ny betydning.
Start med de ord du kan lide, eller som du synes er sjove, frække,
mærkelige eller smukke.

Når du sætter dem sammen, kan de handle om, hvad som helst du synes
passer til de ord, du har fundet. Få sætningerne og ordene til at blive til
en dialog, ligesom i manuskriptet eller som i et digt

Læs dem højt for hinanden, og gæt hvilke sange, de andre har brugt
Lav denne opgave alene eller i grupper på 2-3 stykker sammen.

Udvalgte sange

Bjældeklang (2.vers)

Komponist: J.S. Pierpont

Tekst: Otto Leisner

Over stok og sten går det rask af sted.
Lottes lange ben kan ikke følge med.
Sneen falder tæt, aft'nen stunder til,
vi er blevet trætte, og nu skal det hjemad gå.

Bjældeklang, bjældeklang, over vej og sti
kan man høre vintervejrets kendingsmelodi.
Bjældeklang, bjældeklang, sød og let musik
fylder vores kanetur med yndig romantik.

Højt fra træets grønne top (de 3 sidste vers)

Komponist: Emil Hornemann, 1848

Tekst: Peter Faber, 1848

Denne fane ny og god
giver jeg til Henrik.
Du er stærk, og du har mod
du skal være fændrik.
Hvor han svinger fanen kækt
Børn, I skylder ham respekt
vid, det er en ære,
Dannebrog at bære.

O, hvor er den blød og rar
sikken dejlig hue!
Den skal sikre bedstefar
imod frost og snue.
Lotte, hun kan være stolt
tænk jer, hun har garnet holdt!
Det kan Hanne ikke,
hun kan bare strikke.

Børn, nu er jeg bleven træ
og I får ej mere.
Moder er i køkkenet,
nu skal hun traktere.
Derfor får hun denne pung,
løft engang, hvor den er tung!
Julen varer længe,
koster mange penge

På loftet sidder nissen med sin julegrød (sidste 2 vers)

Komponist: Otto Teich

Tekst: Margrethe Munthe

Men nissefar han truer med sin store ske:
"Vil I nu se at kom' af sted,
for jeg vil ha' min julegrød i ro og fred,
og ingen, ingen vil jeg dele med."
Men rotterne de hopper, og de danser,
og de svinser, og de svanser,
de kikker efter grøden, og de standser,
og de står om nissen tæt i ring.

Men nissefar han er en lille hidsigprop,
og med sin krop han gør et hop:
"Jeg henter katten, hvis I ikke holder op,
når katten kommer, skal det nok bli' stop."
Så bliver alle rotterne så bange,
åh, så bange, åh, så bange
de vender sig og danser et par gange,
og en, to, tre, så er de væk!

Julen har bragt velsignet bud (2 første vers)

Komponist: C.E.F. Weyse, 1841

Tekst: B.S. Ingemann, 1839

Julen har bragt velsignet bud.
Nu glædes gamle og unge:
Hvad englene sang i verden ud,
nu alle små børn skal sjunge.
Grenen fra livets træ står skønt
med lys som fugle på kviste.
Det barn, som sig glæder fromt og kønt,
skal aldrig den glæde miste.

Glæden er jordens gæst i dag
med himmelkongen den lille.
Du fattige spurv! Flyv ned fra tag
med duen til julegilde!
Dans, lille barn, på moders skød!
En dejlig dag er oprunden:
I dag blev vor kære frelser fød
og paradisvejen funden.

Oversæt dansk til dansk. Lær nye gamle ord.

Forestillingen hedder "LØNLIG IBLANDT OS DE GÅR"

-det er sidste linie i første vers af Glade Jul

*Glade jul, dejlige jul,
engle daler ned i skjul.
Hid de flyver med paradigrønt,
hvor de ser, hvad for Gud er kønt,
lønlige iblandt os de går,
lønlige iblandt os de går.*

Der er mange, også voksne, der ikke lige ved hvad "lønlige"
betyder, selvom vi synger det rundt om træet hvert år!!!

Lønlige betyder "i skjul"

I Glade Jul er det englene (som jo først "daler ned i skjul") der tales om. De går rundt mellem os uden, at vi ser dem eller lægger mærke til dem -eller vil vide af dem. I forestillingen er det de hjemløse vi hentyder til, som dem vi ikke kan eller vil se.

KONKURRENCE

Remedier:

en sang- eller salmebog + en ordbog eller internettet og måske et stop-ur!!!

- 1) Del jer ind i 2 hold, der skal dyste mod hinanden.
- 2) Først får begge hold 5 minutter til at finde så mange mærkelige og mystiske ord som muligt. Julesalmerne er fyldt af dem. Måske kan I endda komme i tanke om nogen, uden at bladre i sangbøger. Find nogen I ikke selv ved, hvad betyder -og som I tror modstanderholdet heller ikke fatter en brik af! Skriv dem op på en liste.
- 3) Når de 5 minutter er gået bytter de 2 hold lister. Nu gælder det om at "oversætte" ordene til nudansk. Brug internettet, ordbøger -eller måske kan I regne nogle af ordene ud, når først I tænker over det?
- 4) Det hold, der først har oversat alle ordene på listen de fik, har vundet.

Men del endelig resultaterne -for så har I lært nogle nye ord!

KONKURRENCE, variant

I kan lave konkurrencen igen bare med sproglige billeder.

Nogle linier og vers i julesalmer kan være svære at forstå, selvom der ikke er nogen gamle ord. Salmer minder nemlig meget om digte og er fyldt med *sproglige billeder*.

I forestillingen siger en af de hjemløse replikken: ***"forhærdede tidsel-gemytter"***
(fra "den yndigste rose er funden" 1.linie 5.vers)

Gemyt betyder sind, eller hvordan man er som person.

Forhærdet betyder at være blevet gjort hård.

Det vil sige, at der er tales om en hård personlighed, der stikker, ligesom en tidsel.

Det kan du jo prøve at kalde din mor eller far næste gang, de vrisser af dig!

Tekstanalyse af "Det' jul, det' cool" (MC Einar)

Lav en tekstanalyse af MC Einar's julerap.

Prøv at besvare følgende spørgsmål:

Hvad synes I, sangen handler om? Hvordan beskriver MC Einar julen?

Hvad synes MC Einar om julen?

Er der steder hvor MC Einar bruger citater fra andre sange, ligesom i forestillingen?

Find selv flere ting i teksten, der er interessante at analysere.

Tekst til "Det' jul, det' cool":

Det skete i de dage i november engang, at de første kataloger satte hyggen i gang.

Det' jul, det' cool, det nu man hygger sig bedst.

Det er julebal i Nisseland, familiernes fest.

Med fornøjet glimt i øjet, trækker folk i vintertøjet,

til den årlige folkevandring op og ned af Strøget.

Der bli'r handlet, pakket ind, og der bli'r købt og solgt,

tøsne, snot i næsen, det er pissekoldt.

Det er vinter, man forventer vel lidt kulde og sne;

men det' er da klart, at så'en sag kommer bag på DSB.

Intet vrøvl har de forsvoret, det de helt sikker på;

men ved den første rim på sporet går møllen i stå.

Folk de tripper, skælder ud, ser på deres ure,

og sparker efter invalide, ynkelige duer.

Der er intet, man kan gøre og de sure buschauffører,

gør det svært at praktisere julehumøret.

"Gå så tilbage, for helvede," råber stodderen hæst.

Men det' jul, det' cool, det nu man hygger sig bedst.

Det' jul, det' cool, gran og lirekasser,
der er mænd, der sælger juletræer på alle åbne pladser.
12 bevægelige nisser og en sort mekanisk kat
i et vindue ud mod Strøget trækker flere tusind Watt.
Kulørte gavepakker i kulørte juleposer,
selv i Bilka, Irma og alle landets Brugser,
er der ægte julestemning og gratis brunekager,
der er hylder fyldt med hygge, der er hygge på lager,
og hos damerne i Illum kan man få det, som man vil,
"Kontant eller på konto, hr.? Skal prisen dækkes til?"
De smiler og er flinke, mest til fruene i minke
og gi'r gode råd om alt fra sexet undertøj til sminke,
og vi andre fattigrøve, kan gå i Dalle Valle,
der er damerne så flinke, at de smiler pænt til alle.
Der er masser af tøj i kasser, der helt sikker passer.
Det' jul, det' cool, gran og lirekasser.

Det' jul, det' cool, kig dig lidt omkring,
15.000 mennesker i Magasin.
De har våde lædersko, de har halstørklæder på,
og de har overfrakker, gaver, pakker, masser de skal nå;
men de hygger sig, selvfølgelig gør de det,
plastikstjerner, plastikgran og plastiksne.
Sætter stemning i systemer, det så nemt og nul problemer,
og køb blot julestuens julesæt med fire fine cremer,
eller sukkerkrukker, pyntedukker, pænt mondænt og ganske smukt
og søde sæt proptrækker, glas og øloplukker.
Fra en skjult højtaler installation
"Et barn er født i Betlehem" i Hammondorgel-version,
vi traditionsbundne folk i traditionernes land,
så vi hygger os, li' så fint vi kan,
og særlig uundværlig det er Magasin.
Det' jul, det' cool, kig dig lidt omkring.

(Højtaler lyde, som slutter med "Jamen du godeste er det allerede")
jul, det' cool, sikke tiden den går,
der er intet lavet om siden sidste år,
det de samme ting vi spiser, det de samme ting vi laver,
det de samme ting i TV, det de samme julegaver,

*samme pengeproblemer, det dyrt og hårdt,
udelukkende overtrukne kontokort.
Overflod og fråds med familie og med venner,
samvittigheden klares med en Ulandskalender.
Det er julefrokosttid, traditionspilleri,
spritkørsel, utroskab og madsvineri,
vi har prøvet det før, vi ved præcis, hvad der sker,
slankekur i januar og alt det der,
det et slid; men der er lang tid til næste år.
Det' jul, det' cool, sikke tiden den går.*

*Jeg drømmer om en hvid sandstrand, og palmetræer og sommervej,
så vil jeg fejre julen ved swimmingpoolen langt bort fra sne og juletræer*

Skriv din egen julesang

Find sammen i grupper. Bliv enige om en melodi, I godt kan lide.

Det kan være alt fra Medina til Bjældeklang.

Nyn melodien et par gange, så I er sikre på, at I kan huske den godt.

Find på en ny tekst til melodien. Teksten skal handle om jul.

Skriv den ned, så I ikke glemmer den, og syng den for resten af klassen.

Hvis I er glade for jeres julesange, kan I kopiere dem og samle en julesangbog til klassen.

RIGTIG GOD JUL

